

בס"ד. ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשכ"ה

הנחה בלתי מוגה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה¹, ומבואר בדרושי שנת תקס"ב² ההפרש בין אני לאנכי³, שאני מורה שמדבר בשפלות, משא"כ אנכי מורה על הגבהה והתנשאות כו'. והטעם ע"ז, כי אני הוא אותיות אין⁴ [ולכן כשאומרים אני, לפעמים הכוונה היא שהוא בבחי' אין], משא"כ אנכי שניתוסף אות, ובפרט שהיא אות כ' המורה על ענין התוקף והחוזק⁵ [ולכן כשאומרים אנכי, אי אפשר לפרש שהכוונה לבחי' אין]. ומבאר שם, דזהו הטעם ששמואל נענש על מה שאמר⁶ אנכי הוואה, ואיתא במדרש⁷ דאמר לי' הקב"ה אתה קורא עצמך רואה אני מראה שאין אתה רואה, דכפשוטו אינו מובן למה נענש ע"ז שהרי לנשיא⁸ היום יקרא לפניו הוואה⁹, ורואה (נשיא) צריך להיות בכל זמן¹⁰, אלא נענש ע"ז שאמר אנכי ולא אני, דאנכי הוא הגבהה והתנשאות, ודל"ל¹¹. וממשיך שם, דזהו גם הטעם שבמתן תורה כתיב¹² אנכי הוי' אלקיך, לפי שאז הי' התגלות אלקות בהתנשאות מהקב"ה בקולות וברקים, והיינו שכדי לפעול הענין דאימה יראה רתת וזיע¹³ בשעת מתן תורה נאמר אנכי דוקא, המורה על תוקף וחוזק. וזהו הטעם על כך ששמואל נענש, משום שאמר אנכי הוואה ולא אני.

וצריך להבין, הרי גם משה רבינו אמר¹⁴ שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם. ולכאורה, כאשר משה רבינו מונה את בני ישראל ורוצה לכלול גם את עצמו, די בזה שיאמר אשר אני בקרבם, ומדוע אמר אנכי. אך הענין הוא, שהיא הנותנת, דאיך יכול משה רבינו לומר רגלי העם, דהיינו שכל העם לגביו הם כרגל (כמבואר בלקו"ת¹⁵), הרי זה דוקא מצד הענין דאנכי בקרבם. כי מצד הענין דאני הרי האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה¹⁶, שמשוה רבינו אחז מעצמו

לנביא. המו"ל.

(9) שמואל-א שם, ט.

(10) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 7. וש"נ.

(11) ראה גם סה"מ עשי"ת יוהכ"פ ס"ע כט"ל.

(12) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(13) ראה ברכות כב, א. וש"נ.

(14) בהעלותך יא, כא.

(15) ראה לקו"ת בהעלותך לג, ב. וראה תו"א

בראשית א, ב. ובכ"מ.

(16) בהעלותך יב, ג.

(1) ריש פרשתנו (ראה יא, כר"ז).

(2) מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' יד.

(3) ראה גם ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך אני, אנכי. וש"נ.

(4) ע"ח שער (ו) העקודים פ"ג. שער (מב) דרושי אבי"ע ספ"א. מאור"א מערכת א אות סד. ובכ"מ.

(5) ראה לקו"ת שה"ש לה, ג. ובכ"מ.

(6) שמואל-א ט, יט.

(7) ספרי דברים א, יז. מד"ש ויל"ש (רמז קח) עה"פ שמואל שם.

(8) כ"ה בהנחה. ובפסוק (שבהערה הבאה):

למטה מכל בני ישראל, ודוקא מצד האנכי בקרבו יכול משה רבינו לומר שכל העם הם לגביו כרגל.

אך עדיין צריך להבין, מדוע בפרשתנו אומר משה ראה אנכי גו' ולא ראה אני. ויובן זה בהקדים המבואר לעיל¹⁷ הטעם לזה שרש"י הוצרך לפרש שברכה וקללה הכוונה לברכה וקללה האמורות בהר גריזים ובהר עיבל, מכיון שיש בהם חידוש מיוחד על הברכות שנאמרו בפרשת בחוקות¹⁸ וכיו"ב. והחידוש הוא, שבהר גריזים והר עיבל משה רבינו רצה לפעול בבני ישראל את ענין האחדות, באופן שבני ישראל יהיו ערבים זה לזה¹⁹, ועד שאחד יוכל להוציא את השני ידי חובה בברכה, ולא רק בברכת המצוות אלא גם בברכות הנהנין, ואפילו אחד האוכל דבר השייך לקליפת נוגה באופן כזה שעליו אומר אדמו"ר הזקן²⁰ שנכלל לפי שעה ברע גמור שבשלש קליפות הטמאות, מ"מ הרי אומר ע"ז ברכה, ומשה רבינו רצה לפעול שגם ע"י ברכה זו יוכל להוציא ישישים ריבוא מישאל ידי חובה [וכידוע שלא רק בברכת המצוות ניתן להוציא את השני ידי חובה, אלא גם בברכת הנהנין, הגם שבזה יש כאלו ברכות שאי אפשר להוציא את השני ביחיד, מ"מ ברובם אפשר (וכמו שפוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך²¹)]. ולכן, כשמשה רבינו ה' צריך לפעול בבני ישראל שיהיו לאחדים כאחד²², ולא רק כמו אב אחד לכולנה²³ אלא שיהיו כולם מתאימות עד לאחים ממש כמ"ש בתניא פרק ל"ב, עד שיהי' נוגע להלכה בפועל כנ"ל, ה' מוכרח לומר ראה אנכי, היינו, שמהיכן יש לו הכח לזה – מצד האנכי בקרבו, כנ"ל.

ובזה יובן ג"כ מה שלהלן (כפ' נצבים²⁴) אומר משה רבינו ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע אשר אנכי מצוך וגו'. והביאור בזה, דבאם משה ה' אומר רק נתתי לפניך את הטוב ואת הרע, ה' מספיק אז לומר אשר אני מצוך, ולא ה' דרוש למשה התוקף דאנכי [בדוגמת המבואר לעיל¹⁷ בפרשתנו שבאם ה' מדבר על ברכה וקללה סתם (לא דהר גריזים), ה' מספיק לומר ראה אני], אמנם, מכיון שמשה רבינו בא לומר את הענין דהחיים והמות גו' ובחרת בחיים²⁵, אזי האני לא מספיק, וכדאיתא בגמרא²⁶ שהמפתחות דתחיית המתים לא נמסרו אלא הם בידי הקב"ה, ולכן אמר אשר אנכי, היות וכדי לפעול את הענין דובחרת בחיים, הרי זהו רק מצד האנכי בקרבו²⁷.

(17) בשיחה שלפני המאמר (נדפס ב"יחי המלך" 1141 ואילך.

גיליון רסט ע' 6 ואילך).

(18) כו, ג ואילך.

(19) פרש"י נצבים כט, כח. וראה בשיחה שם.

(20) תניא פ"ז (יא, סע"ב).

(21) אורח סנ"ט ס"ד.

(22) לקו"ת ר"פ נצבים. וראה לקו"ש ח"ד ע' (באו"א קצת) ד"ה זה תשל"ב (לקמן ע' צא"ב).

(23) ראה תניא רפ"ב.

(24) ל, טו"ז.

(25) שם, יט.

(26) תענית ב, א ואילך.

(27) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1340. וראה גם

(באו"א קצת) ד"ה זה תשל"ב (לקמן ע' צא"ב).

וזהו גם מה שמבאר (בספר המאמרים תקס"ב²⁸ ובלקו"ת בפרשתנו²⁹), שכאשר הקב"ה המשיך ברכה בעולם, פתח באות ב', בראשית גו'³⁰, לפי שהוא סימן ברכה (ומפני שאות ב' הוא פתוח לחוץ, וזהו הוראה על פתיחת כלי החכמה להוות מאין ליש, דזהו בראשית ברא גו'), משא"כ במתן תורה שפתח באות א', אנכי ה' אלקיך, כיון שהמשכת הברכה במתן תורה הי' צריך להיות דוקא ע"י בחי' הא' דאנכי שלמעלה ממדריגת הב', דהיינו, להמשיך הברכה משם הוי' שלמעלה מהשתלשלות כו' (כמבואר שם בלקו"ת). ולכאורה צריך להבין, מדוע במתן תורה אמר הקב"ה אנכי הוי' אלקיך, היינו שהמשכה להוי' ועד בחי' אלקיך נמשך מאנכי, וכן בבראשית — ברא אלקים, ואילו כאן כשאומר ראה אנכי אינו אומר גם ה' אלקיך. אך הענין הוא, דהנה ההמשכה בבראשית היא בסדר ההשתלשלות, שלכן נאמר אלקים (בגימטריא הטבע'³¹), וכן במתן תורה הגם דכתיב אנכי, מכל מקום ההמשכה היא בהשתלשלות ובאופן דהוי' אלקיך, משא"כ כאן שמשה רבינו רצה להמשיך את ענין האחדות בבני ישראל ובאופן דלאחדים כאחד ממש, אזי אם הי' נמשך בהשתלשלות הי' זה באופן דראשיכם שבטיכם³² עד שואב מימין³³, דהיינו בהתחלקות לפרטים הרבה ולא לאחדים כאחד ממש, ולכן אמר סתם אנכי, כדי להמשיך את ענין האחדות למעלה מכל סדר ההשתלשלות, ודוקא אז הי' יכול לפעול את ענין האחדות עד כדי נצבים גו' כולכם³⁴ כאחדים ממש³⁵. ומכל מקום, בכדי שיגיע לעולם הזה, הי' צריך לעבור דרך הוי' אלקיך, סדר ההשתלשלות, אבל רק בדרך העברה ולא בדרך התלבשות. וכמבואר בארוכה החילוק בחסידות³⁵ בין העברה להתלבשות.

(28) ח"א ס"ע קנח ואילך.

(29) יט, ב.

(30) בראשית א, א.

(31) פרדס שער (יב) הנתיבות פ"ב. שעהיזה"א

רפ"א. ועוד — נסמן בסה"מ י"ב-י"ג תמוז ע' רלד.

(32) ר"פ נצבים (כט, ט).

(33) נצבים שם, י.

(34) ראה לקו"ת ר"פ נצבים.

(35) ראה אוה"ת וירא (כרך ב — בהוספות) תמ,

ב ואילך. וש"נ.